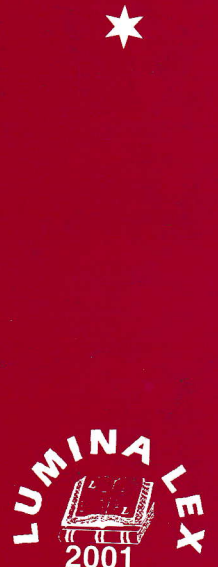
Prof. univ. dr. DUMITRU MAZILU

DREPTUL INTERNAȚIONAL PUBLIC

III 160773(1) d5

Prof. univ. dr. Dumitru Mazilu
Membru al Academiei Central Europene
de Ştiinţă şi Artă

DREPTUL INTERNAŢIONAL PUBLIC

*

– CURS –

229 285
UNIVERSITATEA
BIBLIOTECA 1

LUMINA LEX
Bucureşti
2001

CUPRINS

CONSIDERAŢIUNI INTRODUCTIVE – PROMOVAREA PRINCIPIILOR ŞI NORMELOR DREPTULUI INTERNAŢIONAL ÎN RELAŢIILE DINTRE STATE 5
§1. În căutarea unui nou concept strategic 5
§2. „Clubul democraţilor" şi restul lumii 6
§3. Neamestecul în treburile interne ale statelor – „o concepţie depăşită?" 6
§4. „Democratic Leadership Council" 7
§5. Ordinea mondială nu se poate întemeia pe „Dreptul forţei" 8
5.1. „Nici un stat să nu se amestece, întrebuinţând forţa, în constituirea şi guvernarea altui stat" 8
5.2. „Dreptul politic extern derivă din raporturile între state independente" 8
5.3. „Legea internaţională apare nu drept o lege de «subordonare», ci drept o lege de «coordonare»" 9
§6. Forţa n-a dus niciodată la o soluţie trainică 9
§7. Respectul personalităţii şi demnităţii tuturor popoarelor 10

TITLUL I
DREPTUL INTERNAŢIONAL PUBLIC – APARIŢIE ŞI DEZVOLTARE ISTORICĂ – „Jus GENTIUM"; „CUJUS REGIO EJUS RELIGIO"; „DE IURE BELLI AC PACIS"; „PRINCIPIUL SUVERANITĂŢII NAŢIUNII"; „SISTEMUL DE LA VERSAILLES" – 13

DREPTUL INTERNAŢIONAL PUBLIC – APARIŢIE ŞI DEZVOLTARE ISTORICĂ 15

Capitolul I
Jus GENTIUM 15
§1. „Tratatul sublim" şi tăbliţele de la Tell-Amarna 16
§2. Legile lui Manu şi Rig-Vedele 17
§3. Tratatul privind renunţarea la război 18
§4. Tratatul de alianţă între elini şi hereeni 19
§5. Jus fetiale şi Jus Gentium 21

Capitolul II
„CUJUS REGIO EJUS RELIGIO“ 24
§1. „Mai bine să se numească rege acela care deţine puterea, decât acela care a pierdut-o“ 24
1.1. Diplomaţia în slujba consolidării Puterii religioase 25
1.2. Diplomaţia în slujba independenţei bisericii 25
1.3. Leon al III-lea – „Împăratul iconoclast“ 25
§2. O alianţă între „altar şi tron“ 26
2.1. Acordarea titlului de „patricieni romani“ 26
2.2. Semnarea Tratatului din 754 27
2.3. „Donatio Constantini“ 27
§3. Imperiul Carolingian 28
3.1. „Noul Constantin“ 28
3.2. „Cine dăruieşte Coroana Imperială este mai presus de cel care o primeşte“ 28
3.3. Diplomaţia lui Carol cel Mare 29
3.4. Aachen – un Centru al diplomaţiei între Răsărit şi Apus 29
§4. Alianţele dinastice 30
4.1. Ana-Maria de Austria şi Ludovic al XIII-lea 30
4.2. Elisabeta şi Filip al IV-lea 31
4.3. Ferdinand al IV-lea şi a doua fiică a regelui Spaniei. Carol I şi Henrietta-Maria, fiica lui Henric al IV-lea 31
§5. Tratatele de pace din Westfalia de la 1648 32
5.1. Începutul istoriei congreselor europene 32
5.2. Reaşezarea raporturilor între statele Continentului 32
5.3. Importanţa Păcii Westfalice 33

Capitolul III
„DE JURE BELLI AC PACIS“ 34
§1. Hugo Grotius – „părintele ştiinţei Dreptului internaţional“ 34
§2. Războaie îndreptăţite şi războaie neîndreptăţite 35
§3. Reguli privind dobândirea, menţinerea şi consolidarea păcii 37
§4. Rolul convenţiilor, înţelegerilor şi tratatelor încheiate între părţi 39
§5. Căi şi modalităţi de preîntâmpinare a războiului şi menţinere a păcii 41

Capitolul IV

„PRINCIPIUL SUVERANITĂŢII NAŢIUNII“ 44
§1. Influenţa luptei pentru independenţă în America de Nord şi impactul Revoluţiei franceze asupra dezvoltării Dreptului internaţional 44
§2. „Un echilibru de forţe stabil în Europa“ 45
2.1. Negocieri la nivel înalt 45
2.2. Tratatul secret austro – franco – englez 46
2.3. Actul final al Congresului de la Viena 47
§3. „Sfânta Alianţă“ 47
3.1. O Uniune a fraternităţii „veritabile şi indisolubile“ 47
3.2. Pactul semnat la Paris la 20 noiembrie 1815 48
3.3. Un mecanism al „echilibrului general exterior şi interior în Europa“ 49
§4. Pacea de la Adrianopole 49
4.1. Diplomaţia Lordului Palmerston 50
4.2. Diplomaţia europeană în condiţiile victoriilor militare ale Ţarului 50
4.3. O pace impusă Porţii Otomane 51
§5. Problema Orientală 52
5.1. Diplomaţia Lorzilor Aberdeen şi Palmerston în privinţa statutului Imperiului Otoman 52
5.2. Conflictul dintre Egipt şi Poarta Otomană 52
5.3. Demersurile diplomatice ale Porţii Otomane 53
5.4. Echilibrul european – pus în cauză 53
§6. Demersuri pentru restabilirea echilibrului european 54
6.1. Contribuţia diplomaţiei austriece 54
6.2. Convenţia între Poarta Otomană şi Rusia privind Principatele 55
6.3. Tratatul între Austria şi Rusia privind menţinerea integrităţii Imperiului Otoman 56
6.4. Tratatul de alianţă între Anglia, Franţa, Spania şi Portugalia 56
§7. Convenţia de la Balta Liman 56
7.1. Mesajul diplomatic al lui David Urquhart 57
7.2. Dezvoltarea comerţului dintre Marea Britanie şi Turcia 57
7.3. Menţinerea vechilor stipulaţii comerciale pentru Principate 58

§8. Protectoratul Marilor Puteri 59
8.1. Înlocuirea Protectoratului unilateral statuat prin Tratatul de la Unkiar – Iskelessi 59
8.2. Reconstituirea Pactului de la Chaumont 60
8.3. Misiunea diplomatică a Baronului de Brünnow 60
§9. „Concertul European" – de la „principiul legitimităţii" la „preponderenţa Marilor Puteri" 61
§10. Afirmarea concepţiilor dreptului natural 63

Capitolul V
„SISTEMUL DE LA VERSAILLES" 65
§1. Semnificaţia Tratatelor de pace din anii 1919–1920 65
1.1.Tratatul de pace între Puterile aliate şi asociate şi Germania 65
1.2. Tratatul de pace între Puterile aliate şi asociate şi Austria 66
1.3. Aranjamentul privind contribuţia la cheltuielile de eliberare a teritoriilor fostei monarhii Austro-Ungare 67
1.4. Convenţia referitoare la controlul comerţului cu arme şi muniţii 68
1.5. Tratatul de pace între Puterile aliate şi asociate şi Bulgaria 68
1.6. Tratatul încheiat de Principalele Puteri aliate şi asociate şi România 69
1.7. Tratatul de pace între Puterile aliate şi asociate şi Ungaria 70
1.8. Tratatul de pace încheiat cu Turcia 71
§2. Pactul Societăţii Naţiunilor 71
§3. Tratatul general de renunţare la război ca instrument al politicii naţionale 72
§4. Definiţia agresiunii 73
§5. Tendinţe şi orientări în doctrina contemporană a Dreptului internaţional 73
5.1. Curentul sociologic, realist 74
5.2. Concepţiile dreptului natural 74
5.3. Contribuţii româneşti în ştiinţa contemporană a Dreptului internaţional 74

DOCUMENTE anexe 76

TITLUL II
DEFINIŢIA, TRĂSĂTURILE CARACTERISTICE ŞI OBIECTUL DREPTULUI INTERNAŢIONAL. IZVOARELE ŞI SUBIECTELE DREPTULUI INTERNAŢIONAL. STATUL – SUBIECT PRINCIPAL AL DREPTULUI INTERNAŢIONAL 83

Capitolul I
DEFINIŢIA, TRĂSĂTURILE CARACTERISTICE ŞI OBIECTUL DREPTULUI INTERNAŢIONAL 85

Secţiunea I
DEFINIŢIA DREPTULUI INTERNAŢIONAL 85
§1. Jus inter gentes 86
§2. „Drepturile şi datoriile reciproce ale participanţilor la raporturile internaţionale" 86
§3. „Un ansamblu de principii şi norme care reglementează, în principal, raporturile dintre state" 87

Secţiunea a II-a
TRĂSĂTURILE CARACTERISTICE ALE DREPTULUI INTERNAŢIONAL 87
§1. Dreptul internaţional – expresia acordului de voinţă al statelor 88
§2. Dreptul internaţional – „un drept de coordonare" 89
§3. Dreptul internaţional – modalităţi specifice de aplicare 90

Secţiunea a III-a
OBIECTUL DREPTULUI INTERNAŢIONAL 91
§1. Dreptul internaţional şi relaţiile internaţionale 92
§2. Dreptul internaţional şi politica externă 93
§3. Dreptul internaţional şi morala internaţională 95
§4. Dreptul internaţional şi curtoazia internaţională 97
§5. „Dreptul internaţional public reglementează relaţiile care se stabilesc în societatea statelor" 98

Capitolul II
IZVOARELE DREPTULUI INTERNAŢIONAL 101

Secţiunea I
NOŢIUNEA ŞI ELEMENTELE CARACTERISTICE ALE IZVOARELOR DREPTULUI INTERNAŢIONAL 101
§1. Izvoarele dreptului internaţional în sens material 101
§2. Izvoarele dreptului internaţional în sens formal 103

Secţiunea a II-a
IZVOARELE PRINCIPALE ŞI IZVOARELE SUBSIDIARE ALE DREPTULUI INTERNAŢIONAL 104
§1. Izvoarele principale ale dreptului internaţional 105
1.1. Tratatul internaţional 107
1.2. Cutuma internaţională 108
§2. Izvoarele subsidiare ale dreptului internaţional 110
2.1. Principiile generale de drept 110
2.2. Actele organizaţiilor internaţionale 111
2.3. Hotărârile instanţelor judiciare şi arbitrale internaţionale 113
2.4. „Doctrina celor mai calificaţi specialişti în drept public ai diferitelor naţiuni" 114
2.5. Legislaţia internă şi hotărârile instanţelor judecătoreşti naţionale 115
Secţiunea a III-a
CODIFICAREA DREPTULUI INTERNAŢIONAL 115
§1. Codificarea oficială şi codificarea neoficială a dreptului internaţional 116
§2. Codificarea dreptului internaţional prin congrese şi conferinţe internaţionale 117
§3. Codificarea dreptului internaţional în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite 117

Capitolul III
SUBIECTELE DREPTULUI INTERNAŢIONAL 126
Secţiunea I
NOŢIUNEA DE SUBIECT AL DREPTULUI INTERNAŢIONAL 126
§1. „Subiect de drept" şi „subiect al raportului juridic" 126
§2. Subiectele raporturilor juridice internaţionale – destinarii normelor şi principiilor dreptului internaţional şi factori ai elaborării lor 127
§3. Subiecte originare şi subiecte derivate ale raporturilor juridice internaţionale 128
Secţiunea a II-a
STATUL – SUBIECT PRINCIPAL AL RAPORTURILOR JURIDICE INTERNAŢIONALE 129

§1. Capacitatea internaţională a statelor 129
§2. Drepturile şi îndatoririle fundamentale ale statelor 130
§3. Tipurile şi categoriile de state 133
3.1. Uniunea personală 133
3.2. Uniunea reală 134
3.3. Confederaţia de state 134
3.4. Statul federal 135
3.5. Statul permanent neutru 135
Secţiunea a III-a
ALTE SUBIECTE ALE RAPORTURILOR JURIDICE INTERNAŢIONALE 136
§1. Naţiunile care luptă pentru eliberare 136
§2. Organizaţiile internaţionale 137
§3. Vaticanul 138
§4. Persoana fizică în dreptul internaţional 139
Secţiunea a IV-a
RECUNOAŞTEREA STATELOR 140
§1. Recunoaşterea – un act unilateral 140
§2. Recunoaşterea statelor noi 140
§3. Recunoaşterea guvernelor 142
Secţiunea a V-a 142
SUCCESIUNEA STATELOR 142
§1. Succesiunea statelor nou create pe teritoriul fostelor colonii 144
§2. Succesiunea în cazul fuziunii sau dezmembrării 144
§3. Succesiunea în cazul revoluţiilor sociale 145
DOCUMENTE anexe 147

TITLUL III
ROLUL ŞI IMPORTANŢA PRINCIPIILOR ŞI NORMELOR FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI INTERNAŢIONAL. CONŢINUTUL PRINCIPIILOR ŞI NORMELOR FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI INTERNAŢIONAL. CARACTERUL IMPERATIV AL PRINCIPIILOR ŞI NORMELOR FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI INTERNAŢIONAL. *JUS COGENS* ÎN DREPTUL INTERNAŢIONAL 183

Capitolul I
ROLUL ŞI IMPORTANŢA PRINCIPIILOR ŞI NORMELOR FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI INTERNAŢIONAL 185
§1. Respectarea voinţei şi intereselor legitime ale popoarelor 185
§2. O condiţie sine qua non a dezvoltării unor relaţii normale între state 186
§3. Imperativul consacrării principiilor şi normelor fundamentale ale dreptului internaţional 186

Capitolul II
CONŢINUTUL PRINCIPIILOR ŞI NORMELOR FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI INTERNAŢIONAL 188
Secţiunea I
RENUNŢAREA LA FORŢĂ ŞI LA AMENINŢAREA CU FOLOSIREA FORŢEI ÎN RELAŢIILE INTERNAŢIONALE 188
§1. Veriga fundamentală a construcţiei păcii în lume 189
§2. Normă esenţială a dreptului internaţional 192
§3. Normă indispensabilă a garantării desfăşurării unor relaţii paşnice între popoare 193
Secţiunea a II-a
REGLEMENTAREA PAŞNICĂ A DIFERENDELOR INTERNAŢIONALE 197
§1. Singura modalitate logică de reglementare a oricărui litigiu 198
§2. Soluţionarea litigiilor prin mijloace paşnice – o garanţie a păcii 201
§3. Eliminarea suspiciunii, recucerirea încrederii între părţi 202
Secţiunea a III-a
NEINTERVENŢIA (NEAMESTECUL) ÎN TREBURILE ŢINÂND DE COMPETENŢA NAŢIONALĂ A UNUI STAT 204
§1. Inadmisibilitatea intervenţiei în treburile interne 205
§2. Neamestecul în treburile interne şi nerecurgerea la forţă 206
§3. Un proces dificil de afirmare şi recunoaştere 207
Secţiunea a IV-a
EGALITATEA ÎN DREPTURI A STATELOR 208
§1. „Principiul egalităţii între indivizi îşi găseşte expresia şi în relaţiile dintre state" 208
§2. Respectul egal al fiinţei şi demnităţii tuturor statelor 209

§3. Principiul egalităţii în drepturi implică nulitatea tratatelor inegale 210
Secţiunea a V-a
DREPTUL POPOARELOR DE A-ŞI HOTĂRÎ SINGURE DESTINELE 211
§1. Un concept progresist 211
§2. Intangibilitatea prerogativelor suverane ale statelor 213
§3. Un drept nelimitabil şi indivizibil 213
Secţiunea a VI-a
SUVERANITATEA ŞI INDEPENDENŢA STATELOR 214
§1. Independenţa – o componentă esenţială a suveranităţii 214
§2. Independenţa exprimă neatârnarea statului în relaţiile sale cu alte state 215
§3. Suveranitatea de stat şi suveranitatea naţională 217
Secţiunea a VII-a
COOPERAREA 217
§1. De la obligaţii in *non faciendo* la obligaţii *in faciendo* 218
§2. Participarea pe baze reciproc avantajoase la circuitul internaţional 220
§3. Criterii de evaluare, apreciere şi corecţie în schimburile internaţionale 222
Secţiunea a VIII-a
DEZARMAREA 223
§1. Înfăptuirea dezarmării – condiţie a înlăturării primejdiei de război 224
§2. Principiul dezarmării – o determinare obiectivă 224
§3. Dezarmarea – un principiu universal 225
Secţiunea a IX-a
BUNA VECINĂTATE 226
§1. Buna vecinătate – un imperativ 226
§2. Vecinătate – un fenomen obiectiv 227
§3. Buna vecinătate – favorizează soluţionarea paşnică a diferendelor 228
Secţiunea a X-a
ÎNDEPLINIREA CU BUNĂ-CREDINŢĂ A OBLIGAŢIILOR ASUMATE 230
§1. *Pacta sunt servanda* 230
§2. „Sanctitatea angajamentelor asumate" 231
§3. Buna-credinţă implică stima şi respectul mutual în relaţiile internaţionale 232

Capitolul III
CARACTERUL IMPERATIV AL PRINCIPIILOR ŞI NORMELOR FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI INTERNAŢIONAL. *JUS COGENS* ÎN DREPTUL INTERNAŢIONAL 234
§1. Conceptul de *jus cogens* 234
§2. Criteriile determinării normelor de *jus cogens* 235
§3. Valorile proteguite prin norme de drept internaţional care compun *jus cogens* 236
DOCUMENTE anexe 238

TITLUL IV
POPULAŢIA ÎN DREPTUL INTERNAŢIONAL. DREPTUL INTERNAŢIONAL AL DREPTURILOR OMULUI. INSTRUMENTE JURIDICE PENTRU PROTECŢIA DREPTURILOR OMULUI. ORGANISME INTERNAŢIONALE PENTRU PROTECŢIA ŞI GARANTAREA DREPTURILOR OMULUI 269

Capitolul I
POPULAŢIA ÎN DREPTUL INTERNAŢIONAL 271
Secţiunea I
COORDONATE GENERALE 271
Secţiunea a II-a
CETĂŢENIA, BIPATRIDIA, APATRIDIA 272
§1. Cetăţenia – implicaţii juridice internaţionale 273
1.1. Dobândirea cetăţeniei 273
1.2. Pierderea cetăţeniei 275
§2. Bipatridia (dubla cetăţenie) 276
§3. Apatridia 276
Secţiunea a III-a
REGIMUL JURIDIC AL STRĂINILOR 277
§1. Regimul naţional; regimul special; regimul clauzei naţiunii celei mai favorizate 277
§2. Drepturile şi obligaţiile străinilor 279
§3. Regimul străinilor în România 280
Secţiunea a IV-a
DREPTUL DE AZIL 281
§1. Reglementări internaţionale 281
§2. Azilul teritorial şi azilul diplomatic 282

Secțiunea a V-a
EXPULZAREA 283
§1. Instituția expulzării 283
§2. Condițiile expulzării 284

Secțiunea a VI-a
EXTRĂDAREA 284
§1. Instituția extrădării 285
§2. Condițiile extrădării 285

Secțiunea a VIII-a
REFUGIAȚII ȘI PERSOANELE STRĂMUTATE 286
§1. Factori determinanți 287
§2. Reglementări internaționale 287
§3. Statutul și regimul refugiaților în România 289

DOCUMENTE anexe 290

Capitolul II
DREPTUL INTERNATIONAL AL DREPTURILOR OMULUI 309

Subcapitolul I
DREPTURILE OMULUI – ELEMENTE DEFINITORII 310
§1. „Rațiunea; instinctele generoase; poftele grosolane" 311
§2. „Omul are două mobiluri puternice: proprietatea și dorul" 312
§3. „Metodele tiranice în conducerea societății trebuie condamnate" 313
§4. „Homo sacra res homini" 314
§5. „Fericirea este un scop al vieții" 314
§6. „Numai cei credincioși și supuși bisericii pot dobândi fericirea" 315
§7. „Nevoia de a înlesni traiul zilnic și munca nestingheritoare" 316
§8. „Sistemul libertăților e sistemul muncii" 316

Subcapitolul II
INSTRUMENTE JURIDICE PENTRU PROTECȚIA DREPTURILOR OMULUI 319
§1. Instrumente juridice cu caracter universal 319
§2. Instrumente juridice europene 322
§3. Instrumente juridice naționale 324

Subcapitolul III
ORGANISME INTERNAŢIONALE PENTRU PROTECŢIA ŞI GARANTAREA DREPTURILOR OMULUI 325

Secţiunea I
ORGANISME CONSTITUITE ÎN SISTEMUL NAŢIUNILOR UNITE 325
§1. Comisia Drepturilor Omului 326
§2. Sub-Comisia pentru Prevenirea Discriminărilor şi Protecţia Minorităţilor 326
§3. Comitetul Drepturilor Omului 327
§4. Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale şi Culturale 328
§5. Comitetul pentru Eliminarea Discriminării Rasiale 328
§6. Comitetul pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeii 329
§7. Comitetul împotriva Torturii 330
§8. Comitetul privind Drepturile Copilului 330

Secţiunea a II-a
MECANISME EUROPENE DE PROTECŢIE ŞI GARANTARE A DREPTURILOR OMULUI 331
§1. Comisia Europeană a Drepturilor Omului 331
§2. Curtea Europeană a Drepturilor Omului 332

Secţiunea a III-a
PRACTICA COMISIEI EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI ŞI A CURŢII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI 332
§1. Acţiuni introduse de state 333
§2. Acţiuni introduse de persoane particulare 334

DOCUMENTE anexe 337

TITLUL V
TERITORIUL DE STAT ÎN DREPTUL INTERNAŢIONAL. FLUVIILE INTERNAŢIONALE. CANALELE MARITIME INTERNAŢIONALE. ZONELE CU REGIMURI JURIDICE INTERNAŢIONALE SPECIALE. DREPTUL MĂRII 395

Capitolul I
TERITORIUL DE STAT ÎN DREPTUL INTERNAŢIONAL 397

Secţiunea I
NATURA JURIDICĂ A TERITORIULUI DE STAT 397
§1. Concepţiile patrimonialiste 398
§2. Teoria „teritoriului obiect"; teoria „teritoriului limită"; teoria „competenţelor" 398
§3. Teritoriul – element indispensabil al exercitării puterii şi atribuţiilor statului 399

Secţiunea a II-a
SOLUL, SUBSOLUL, APELE, COLOANA DE AER DE DEASUPRA SOLULUI ŞI APELOR – COMPONENTE ALE TERITORIULUI DE STAT 400
§1. Teritoriul terestru 400
§2. Teritoriul acvatic 401
§3. Spaţiul aerian 401

Secţiunea a III-a
FRONTIERELE DE STAT 402
§1. Clasificarea frontierelor de stat 403
§2. Delimitarea şi demarcarea frontierelor de stat 404
§3. Regimul frontierei de stat 404

DOCUMENTE anexe 407

Capitolul II
FLUVIILE INTERNAŢIONALE 447

Subcapitolul I
REGIMUL JURIDIC AL FLUVIILOR INTERNAŢIONALE 447
§1. Principiul libertăţii de navigaţie 447
§2. Momente de referinţă în stabilirea regimului de navigaţie pe fluviile internaţionale 448
§3. Reguli privind navigaţia pe fluvii internaţionale 449

Subcapitolul II
REGIMUL JURIDIC AL DUNĂRII 451
§1. Principiile care guvernează navigaţia pe Dunăre 451
§2. Utilizarea apelor Dunării în alte scopuri decât navigaţia 453
§3. Cooperarea pentru protecţia şi utilizarea durabilă a fluviului Dunărea 454

Subcapitolul III
REGULI DE NAVIGAŢIE PE CANALUL DUNĂRE-MAREA NEAGRĂ ŞI CANALUL POARTA ALBĂ-MIDIA-NĂVODARI 456

Secţiunea I
TRANZITAREA CANALELOR NAVIGABILE 456
§1. Canale navigabile – sub suveranitatea şi jurisdicţia statului 457
§2. Regimul navigaţiei pe Canalul Dunăre-Marea Neagră şi pe Canalul Poarta Albă-Midia-Năvodari 457
§3. Tranzitarea celor două canale navigabile 458

Secţiunea a II-a
REGULI DE NAVIGAŢIE PRIVIND INTRAREA ŞI IEŞIREA NAVELOR ŞI CONVOAIELOR DE NAVE 460
§1. Avizarea de tranzitare 460
§2. Zona de staţionare şi formare a convoaielor 461
§3. Intrarea sau ieşirea navelor sau convoaielor de nave în/ din canalele navigabile 462

Secţiunea a III-a
TRANSPORTUL MĂRFURILOR PERICULOASE 463
§1. Informaţiile despre marfă 463
§2. Reguli privind tranzitarea 463

Secţiunea a IV-a
NAVIGAŢIA ÎN ZONA PORTURILOR DE PE CANALELE NAVIGABILE 464
§1. Locurile de aşteptare 465
§2. Manevra de intrare în sau de ieşire din port 465

Secţiunea a V-a
NAVIGAŢIA PE CANALE ŞI TRECEREA PRIN ECLUZE 466
§1. Viteza de navigaţie 466
§2. Reguli privind navigaţia în amonte şi în aval 467
§3. Locurile de staţionare 467
§4. Ancorarea pe canalele navigabile 468
§5. Trecerea prin ecluze 468

DOCUMENT anexă 470

Capitolul III
CANALELE MARITIME INTERNAŢIONALE 481

Secţiunea I
CANALE DE IMPORTANŢĂ NAŢIONALĂ 481

Secţiunea a II-a
CANALE DE IMPORTANŢĂ INTERNAŢIONALĂ 482
§1. Canalul de Suez 482
§2. Canalul Panama 486
§3. Canalul Kiel 487

DOCUMENT anexă 489

Capitolul IV
ZONE CU REGIMURI JURIDICE INTERNAŢIONALE SPECIALE 493

Secţiunea I
ZONELE DEMILITARIZATE, NEUTRALIZATE ŞI DENUCLEARIZATE 493
§1. Zone demilitarizate 493
§2. Zone neutralizate 495
§3. Zone denuclearizate 496

Secţiunea a II-a
ZONE POLARE 498
§1. Regimul juridic al Arcticii 498
§2. Regimul juridic al Antarcticii 499

Secţiunea a III-a
SPAŢIUL EXTRAATMOSFERIC 501
§1. Comitetul pentru utilizarea paşnică a spaţiului extraatmosferic 501
§2. Izvoarele Dreptului spaţial 502
§3. Principiile fundamentale ale Dreptului spaţial 503

DOCUMENTE anexe 504

Capitolul V
DREPTUL MĂRII 532

Subcapitolul I
MĂRILE ŞI OCEANELE LUMII – ÎN SLUJBA PROPĂŞIRII ECONOMICO-SOCIALE 532
§ 1. „Mare liberum" în opoziţie cu „Mare clausum" 534
§ 2. Pentru negocierea şi soluţionarea problematicii maritime în interesul tuturor statelor 535
§ 3. Preocupări susţinute pentru folosirea justă şi echitabilă a oceanului planetar 537

Subcapitolul II
MAREA TERITORIALĂ 541
§ 1. Natura juridică a mării teritoriale 541
§ 2. Jurisdicţia statului riveran 541
§ 3. Dreptul de trecere inofensivă 542

Subcapitolul III
ZONA CONTIGUĂ, PLATOUL CONTINENTAL, ZONA ECONOMICĂ EXCLUSIVĂ 544
§ 1. Zona contiguă 544
§ 2. Platoul continental 544
§ 3. Zona economică exclusivă 546

Subcapitolul IV
REGIMUL INSULELOR 549

Subcapitolul V
REGIMUL STRAMTORILOR 551
§ 1. Elemente definitorii 552
§ 2. Regimul Strâmtorilor Mării Negre 553

Subcapitolul VI
MAREA LIBERĂ 557
§ 1. Evoluţii istorice 557
§ 2. Libertăţile mării libere 558
§ 3. Obligaţiile statelor în exercitarea libertăţii de navigaţie 558

Subcapitolul VII
ZONA INTERNAŢIONALĂ A TERITORIILOR SUBMARINE 560
§ 1. Semnificaţii economice 561

§ 2. De la *res nullius* la *res communis* 564
§ 3. Regimul juridic al zonei şi al resurselor sale 566

Subcapitolul VIII
INSULA ŞERPILOR – STATUT JURIDIC; EVOLUŢII ISTORICE; IMPLICAŢII ÎN DELIMITAREA SPAŢIILOR MARITIME 568

Secţiunea I
STATUTUL INSULEI ŞERPILOR ÎN BAZA TRATATULUI DE LA BERLIN DIN 13 IULIE 1878 568

Secţiunea a II-a
EVOLUŢII ISTORICE 569
§ 1. Insula Albă, Leuke sau Achilleis 569
§ 2. Tratatul de la Bucureşti din 1812 şi Pacea de la Adrianopole din 1829 569
§ 3. Tratatul de la Paris din 1856 570
§ 4. Protocolul încheiat la Paris la 6 ianuarie 1857 570
§ 5. Memoriul lui Ion C. Brătianu şi Mihail Kogălniceanu din iunie 1878 571
§ 6. Ultimatumul din iunie 1940 572
§ 7. Tratatul de Pace de la Paris din 1947 572

Secţiunea a III-a
1948 – ANUL PRELUĂRII INSULEI ŞERPILOR DE CĂTRE DICTATURA STALINISTĂ 573

Secţiunea a IV-a
CONTESTAREA ACTULUI DICTATURII STALINISTE DIN 1948 DE CĂTRE DIPLOMAŢIA ROMÂNĂ DIN ANII 1970-1980 574
§ 1. Preluarea Insulei Şerpilor de către U.R.S.S. – un act contrar prevederilor Tratatului de Pace 574
§ 2. Acceptarea actului dictaturii staliniste din 1948 are consecinţe grave asupra delimitării spaţiilor maritime 575

Secţiunea a V-a
TRATATUL CU UCRAINA DIN 1997 – ÎNCHEIAT POTRIVIT CONCEPŢIEI „SACRIFICIILOR ISTORICE“ 575
§ 1. Caracterul abuziv al unui „act dictatorial“ nu încetează prin „preluarea acelui act de către statul succesor“ 575

§ 2. „Sacrificiile istorice" – o concepţie care serveşte menţinerii efectelor actelor dictaturii staliniste" 576
§ 3. Recunoaşterea efectelor unui act abuziv „în favoarea statului succesor" – o opţiune incalificabilă 576

DOCUMENT anexă 577